

Kryvyi Rih’li Çocuk ve Ukrayna

Prof.Dr. Sema Kalaycıođlu

Krivoy Rog(Rusça) veya **Kryvyi Rih** (Ukraynaca), Orta Ukrayna’nın Dnipro şehrinin Dnipropetrovsk Oblast’ında bulunan bir yerleşim yeri. Bir sanayi ve kültür merkezi olan Kryvyi Rih, bundan sonra adı daha fazla duyulacak ve daha fazla ziyaretçi çezebedecek. Çünkü, Ukrayna’nın yeni başkanı komedyen **Volodymyr Zelensky**’nin 1978 de doğduğu yer. Kryvyi Rih’in sınırları içinde bulunduğu Dnipro, aynı zamanda Ukrayna’nın önemli eğitim kurumlarının bulunduğu bir yer.Bu yerleşim biriminin nüfus özelliği ise, tarihin derinliklerinden bu yana Rus, Kazak ve Yahudi’yi aynı yerde buluşturup acıyla, tatlıyla kaynaştırmış olması. Bu bağlamda **Zelensky**’nin böyle çok kültürlü bir yerden geliyor olması, şu anda bir çok sorunu olan halkına gülererek ve güldürerek bakmasına yardımcı olan bir etken olmalı.

Adının Anlamı Sınır Olan Ülkenin Fiziki Sınırları

Çöken Sovyetler Birliđi’nden 24 Ağustos 1991 de ayrılarak bağımsızlığını ilan eden Ukrayna, bu boşanma sırasında, Rusya’ya ebediyete kadar birlikte olacakları mesajını vermiş olsa bile, zamanın akışı içerisinde Rusya ile yollarının giderek ayrılmasını engelleyemedi.Üstelik hem çoğu zaman Rusya’nın ağır yaptırımlarına muhatap oldu, hem de 2014 de Karadeniz’deki can parçası Kırım, bir referandum ile Rusya’ya kaçtı. Tabii böylece, adının anlamı sınır olan ülkenin fiziki sınırları daraldı. Üstelik 12 adet doğal gaz kuyusu ile birlikte kaydı gitti Kırım. Dünya ses çıkardı- çıkaramadı. Ukrayna, Kırım’ın ayrılışı ile birlikte, doğusunda kalan Donbass’tan da benzer mesajlar almaya başladı. Moskova’yı ayrılıkçı etnik Rus azınlığa mühimmat desteği vermekle suçladı Kiev.

Bir ülkenin bütünlüğü böylesine tehdit altında kalır da dünyadan buna karşı gerçek bir destek alamazsa, elbette ağlanacak hallerine rağmen güldüren bir komedyenin çukulata kralına karşı kazandığı seçim zaferi anlaşılabilir. Yine de Zelenski’nin en önemli sorunlarından birinin, bu sınırdan da içeri sınır, yani Donbass’ın geleceği konusu olacağı bilinmeli. Çünkü Doğu Ukrayna’ da yaşanan insanlık dramına biraz daha yakından bakılacak olursa, bölgeye barış ve huzurun gelmesi için Zelenski’nin yeterli bir siyasi iradesinin olması gerek. Bu bağlamda, komedyen başkan, doğduğu topraklara 3-4 saat mesafede bulunan Donbass şehirlerine, gülümseterek barış getirebilir mi? Bunu zamanla göreceğiz. Ama bunun da

ötesinde, barışı Rusya'nın istediği gibi, "**Barış Koruma(Protection)**" veya Ukrayna'nın arzu ettiği gibi "**Barış Koruma(Peace Keeping)**" gücü ile yapacak bilgi ve becerisi var mı? Onu da izleyeceğiz.

Ukrayna'nın Ekonomik Sınırları

Bilindiği gibi Aralık 2018 de, Moody's Ukrayna'nın kredi notunu Caa1 den Caa2 ye değiştirip, ülkenin istikrarlı görünümüne dünya alemin dikkatini çekince, hala artan spekülasyon risklerinin etkisinde olsa bile, IMF hemen 3.9 milyar dolarlık kredi paketini hizmete soktu. Bu değerlendirmede, elbette tüm siyasi sıkıntılara rağmen, yolsuzlukla mücadele savaşına girmekten çekinmeyen Poroshenko adımlarının etkisi oldu. Ayrıca Ukrayna'nın 2018 sonu itibarı ile yurt içi tüketim düzeyi, yabancı yatırımcıya ümit veren canlı bir ekonomi olma özelliği taşıması, fark yarattı.

2018 büyümesi %2.8 olan Ukrayna, 2020 ye de umutla bakıyor. 43 milyon Ukrayna'lıyı rahatlıkla besleyecek bereketli toprakları var. Kaldı ki temel gıda maddelerini Türkiye'ye bile ihraç ediyor. Ama %14.5-%20 arasında değişen rakamlarla ifade edilen yıllık enflasyon ve %10 oranında işsizlik, Ukrayna halkını canından bezdirmiş durumda. Açıkçası **Maidan** gösterilerini de hatırlayacak olursak, Moody's in değerlendirmeleri ve IMF nin sembolik kredisi dışında komedyen Zelensky'nin yüzünü güldürecek ekonomik tablonun da sınırları var.

Sınırdan Öte Bakınca Zelensky Ne Görecek?

Bir kere, doğusu yaralı Ukrayna'nın yeni başkanı Zelensky' nin NATO ya bakışı nasıl olacak? Acaba, NATO ile geçmiş yönetimlerin yaptığı gibi flört edecek mi? Yoksa etmeyecek mi? Daha doğrusu NATO'ya el uzatırken, bu kırılğan askeri ittifaktan, ülkesi için ne bekleyip, ne alabilecek? Oyların %73 ü ile seçilen yeni başkanın dış politikasının ne olacağı ile ilgili ciddi endişeler olduğu şüphesiz. Ama benim dikkatimi çeken en önemli iki ifadeden biri, hiçbir angajman içinde olmadığı, diğeri de " ülkesinin iyiliği ve insanların güvenliği söz konusu olduğunda, şeytan ile bile müzakereye gireceği" oldu. Evet, Donbass'ı gözü kapalı Rusya'ya bırakmayabilir. Ama müzakere edecek. Bakalım nasıl edecek?

Zelensky'nin Kendi Sınırları

Öte yandan Poroshenko'nun açtığı kapıdan IMF ye yürüyüp, Bayan Lagarde'ı güldürerek bu kurumdan yeni tavizler koparabilir. Ayrıca, ülkesinin jeopolitik gereksinmelerini tartarak, Avrupa ve Avrupa-Atlantik ittifaklarını aynı kefedede tartacağı konusunda verdiği olumlu mesajlar, Zelensky'nin hala Ukrayna adına, AB üyeliği konusunda Brüksel'e göz kırptığı anlamına gelebilir.

Tabii Ukrayna'nın, AB nin Doğu Ortaklığı ve AB Komşuluk Politikaları(ENP) çerçevesinde üyelik önceliğine sahip olduğunu hatırlayalım. Bilindiği gibi, **Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşması**(Association Agreement) 27 Haziran 2014 de, **“Derin ve Kapsamlı Serbest Ticaret Anlaşması”** (Deep & Comprehensive Free Trade) da 2016 da imzalanmıştı. Bu bağlamda, Zelensky, Rusya ile başlatmaktan kaçınmayacağını ifade ettiği müzakereler sırasında, Donbass taki Rus emelleri ile AB ilişkilerini takas etme gafletini göstermezse iyi olur. Ama eğer Putin kendisine AB ile Ukrayna'nın geleceğini sorarsa, Zelensky'nin yapacağı herhangi bir güldürü girişiminin, Putin'in poker yüzünde bir acı gülümseme yaratacağına kalıbımı basarım. Ne de olsa Putin bir politika kurdu, ayıyla ve kaplanla güreş tutan bir cesur yürek, Zelensky ise henüz bir acemi çaylak.